

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto K 5.— za pol leta „ 2.60 za četrt leta „ 1.30

Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. List se pošilja do odpovedi.

Delaščiki katol. tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri gospodu Novak-u na velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 12 h, dvakrat 18 h, trikrat 24 h.

Štev. 16.

V Mariboru, dne 21. aprila 1898.

Tečaj XXXII.

Nuncijeva zahvala.

Na izrečno željo uredništva so mil. knezoškof poklonili slavnostni številki »Slov. Gospodar« in »Südsteirische Post«, ki sta izšli povodom jubileja sv. očeta, njihovemu nunciju to je namestniku, zastopniku na Dunaju v znamenje udanosti in zvestobe nasproti sv. stolici ter posebnega, globokega spoštovanja vzvišene osebe slavno vladajočega Leona XIII. in sicer z naslednjim pismom:

»Prečastiti in prevzvišeni gospod nadškof!

V nagovoru do Avstrijcev dne 16. aprila leta 1888. so sv. oče Leon XIII. izrazili svoje veselje nad tem, da so njihova naročila v srcih avstrijskih našla najkrepkejši odmev. »Danes nam priča vaša mnogoštevilna prisotnost, vaše pristrčne besede, vaša iskrena čestitka, da se ne obračamo brez uspeha na vašo vernost, na vaše srce«.

V pismu do kardinala Miroslava Fürstberg, nadškofa olomuškega (dne 3. sušca 1891) opominjajo sv. oče Avstrijce, naj izdajajo dobre knjige in razširjajo dobre časnike; njih želja je, da bi vsaka pokrajina imela svoje posebne časnike vernega značaja, v katerih bi se ravnalo in pisalo natančno po razsodbi, modrosti in volji škofovi«.

Škofija lavantska ima dvoje časnikov, jednega v slovenskem, domačem jeziku 400.000 prebivalcev, drugega v nemškem, ki se govori posebno po nekaterih mestih.

Sv. očetu do cela udano ljudstvo te škofije, ki je v tem oziru jednega srca in

jezika — ono ljubi in spoštuje Leona XIII. — je obhajalo letos po želji svojega škofa in po navodu omenjenih listov kolikor mogoče slovesno one znamenite dneve, namreč 1. prosinca, 20. svečana in 3. sušca, ki so jubileji sv. očeta; za njih je ljudstvo mnogo in goreče molilo, da bi jih Bog ohranil zdrave in krepke.

Naprošen od uredništva navedenih časnikov, pošiljam Vaši prejasni visokosti priložena izvoda »Slovenski Gospodar« in »Südsteirische Post« v slavnostni obliki kot znamenje najzvestejše udanosti nasproti sv. apostolski stolici.

V Mariboru, na praznik sv. Tomaža Akv. dne 7. sušca 1898.

Mihael, m. p., škof«.

Papežev poslanik na cesarskem dvoru avstrijskem so se tega razveselili in nemudoma odpisali mil. kneza laskavo pismo, v katerem pravijo med drugim:

»Jako ljubi mi je bilo pismo Vaše prečastite visokosti, v katerem sem zvedel, da se je slavil spomin biserne sv. maše Njih svetosti tudi v Vaši škofiji. Radostno vspremem iztisa katoliških časnikov, ki sta se o tej veseli priliki izdala v posebno skrbno izvršeni obliki. Slednjič Vam, prečastiti in prevzvišeni vladika, pristrčno čestitam na teh zopetnih znamenjih Vaše posebne udanosti in spoštovanja Vašega vernega ljudstva do sv. očeta, rimskega papeža, Vam iskreno želim vse dobro od Gospoda ter ostajam Vaš udani — Taliani, nadškof sebastenski, apostolski poslanik«.

Slovanska vzajemnost.

Petdeset let je, odkar se je v Avstriji vnel boj med Slovani in Nemci. Za nas pomeni ta boj ali obstanek ali pogin, za Nemce ali gospodstvo čez nas ali ravnopravnost oziroma enakoveljavnost z nami. Ni se torej čuditi, da smo se doslej tvegali vsega, ker je veljalo ohraniti nas samih, biti pa nam je tudi še v prihodnje najsvetejša dolžnost, da žrtvujemo vse moči do zadnje kaplje krvi. Čuditi bi se k večjemu smeli Nemcem, ki z vzgledno vztrajnostjo in neumorno pekleno zlobnostjo branijo že pol stoletja krivično svojo zahtevo, da bi mi Slovani, ki smo po dolžnostih, na pr. po denarnem in krvnem davku njim jednaki, ravnopravni, enakoveljavni, pri uživanju pravic pa morali svojem bitju popolnoma se odpovedati; na pr. da bi ne smeli imeti slovanskih sol, bodisi ljudskih, srednjih ali visokih, da bi pri uradih naš jezik ne veljal nič, da bi se morali zadovoljiti s par poslanci, ki so se nam dali le radi lepšega, da bi naši sinovi ne smeli imeti pristopa do višjih državnih služeb itd. Rekli smo, čuditi bi se smeli Nemcem; ali kdor ve, da se ona sila, ki je goni, imenuje liberalizem, najsilovitejša moderna naprava hudičeva, temu bo vztrajnost naših sovražnikov umljiva, kajti znano je, da hudič dela neumorno.

Pa ta boj je za Nemce mnogo laglji, nego za nas Slovane. Prvič so oni napadajoči del, mi se le branimo; tisti, ki napade, je vsikdar na boljšem, nego oni, ki se ima braniti. Zraven tega so oni že sami na sebi kručjega, mi milejšega značaja. Drugič se oni poslužu-

Listek.

Prvo sv. obhajilo.

(Povest; iz češkega preloži I. T.)

«Ljubi otroci — tako je končal g. katehet, ko je pripravljaj otroke na prvo sv. obhajilo — posebno danes in jutri prosite ljubega Jezusa, katerega jutri v svoje srce sprejmete, prosite ga, da bi ga vredno sprejeli, in pa, ako katerega izmed vas še kaj družega teži, pr-site ljubega Jezusa, on bo gotovo pomagal!»

Otroci so takrat odhajali iz šole s pobožnimi mislimi, kar se je videlo iz tega, da niso začeli hitro zunaj šole govoriti in se smejati, kakor navadno. Odhajali so tihi iz šole, le malo se med seboj pogovarjaje. — Zadnja izmed vseh je odhajala Anica Matevževa. Bilo je videti, da je zelo uboga. Obleka na nji je bila že močno obnošena in raznovrstno skrpana. Bila je ne samo revna, temveč tudi sirota. Ni bilo rok, katere bi ji obleko popravljale, ker draga mamica je že na pokopališču počivala, sama pa še ni dobro znala. Po ranjki materi sta zaostali dve siroti: Anica in mali komaj pet let stari fantič. Anica je dobro znala, da ji je ljubo mater v grob spravil oče s svojim razuzdanim živ-

ljenjem. Oče je bil rokodelc, kar je zaslužil, hitro je zapil. Žena je morala celi dan težko delati pri drugih ljudeh, da bi mogla sebe in otroka preživiti. Ko je pa domov prišla vsa utrujena in pobita, je navadno mož začel hudo razsajati, jo zmerjati in še tepsti. — Pogosto je uboga reva s svojima otročičema solzna molila za svojega moža in vse voljno prenašala. A dolgo ni trpela. Od same žalosti je reva umrla; ljudje so tako govorili. Na očeta so vsi s prstom kazali, da je on svojo ženo v grob spravil, — on jih je pa zato zmerjal, in še več pil. Ko je pa pijan domov prišel, je začel zdaj otroka zmerjati in tepsti, največkrat Anico, češ, da je lena, da bi morala beračiti in — krasti.

Gospod katehet, ko je šla iz šole, ni bil daleč od nje in je opazoval njeno žalost. «Zakaj si danes tako žalostna, Anica?» vprašal jo je, «ali se jutrajšnjega dneva nič ne veseliš?» — Anica se je nekoliko prestrašila. Globok stok se je zaslusal iz njenih prs, oči so se zalile s solzami, in še le čez nekaj trenutkov je mogla odgovoriti: «Sva tako nesrečna!» — «In zdaj je začela pripovedovati vso svojo žalost. Na koncu pa je še rekla: «Ker pa nočem krasti, zato pa mene oče hudo tepejo». Obilne solze so ji med tem iz očíj tekle. — «Pa to še ni vse, je dalje govorila, imam teto, in večkrat k nam

pridejo in nama vedno pravijo: Otroka, rajši se utopita, kakor, da bi bila pri takem očetu! Tako naju teta še v večji greh napeljujejo«.

«Ubogi otrok, reče duhovnik, kako žalostno je tvoje življenje! Zakaj nisi že prej menil o tem ničesar rekla? — «Nisem upala». «In kaj odgovarjaš svoji teti, ako te v greh napeljujejo?» — «Pravim jim, kaj sem v šoli slišala, da je to velik greh proti peti božji zapovedi. Večkrat, kadar nimava kaj jesti in oče nama namestu kruha tepenje prinesejo, vzamem svojega brataca in greva na pokopališče in moliva skupaj na grobu za mater in očeta. Mati pa naju vselej potolažijo. Vselej se mi zdi, kakor da slišim iz groba materin opomin: Ljuba moja otroka, Boga se bojta! Bog me je k sebi poklical, da za vaju prosim. Bog vaju ne pozabi!» — «Kaj pa jesta, ker vama nihče ne skuha?» vpraša g. katehet. — «Imam v šoli pridne tovarišice, odgovori Anica z bolehnim nasmehom, in one mi večkrat dajo kak košček kruha. Nekatera mi prinese še pogače, pa to jaz shranim za brataca. Ali lakota, ta še ni najhujša. Hujše je, kadar oče pridejo pijani domov, naju zmerjajo, še celo mater v grobu, in kadar še teta naju v greh napeljujejo!» — «Ne poslušaj take tete!» — «Saj je ne bom». — «Zaupaj le v Boga, on te ne bo zapustil. Jutri ga boš prejela v presv. Rešnjem Telesu,

jejo vsakega sredstva, najsi je še tako nemoralno oziroma pregrešno, dočim se mi držimo zapovedi in prepovedi morale oziroma svete katoliške vere. Tretjič njim pomaga vlada, ki ima na razpolago nebroj najsilnejših sredstev, ki jih neutrudno uporablja zoper nas. Četrtoč njih vse prešinja jedna močna ideja, ideja združitve s svobodnimi brati, živčimi v nemško narodni državi, v »rajhu«, in razširitve tega »rajha« do Trsta, ideja, ki ima za nje, ki se smatrajo za jetnike, za pozabljene brate v Avstriji, silno moč, dočim nas tešijo le globoki vzdihljaji po zemljskem bivanju, ki bi bilo človeške narave dostojno. In petič smo mi avstrijski Slovani oziroma sredstva, na pota, po kojih hočemo dospeti do cilja, različnih, da ne rečemo preražličnih mislij. To pa je tem huje za nas, ker se nam oni trenotek, ki nam bode naznanjal ali zmago ali poraz, že bliža. Avstrijski Slovani sicer vsi hočemo enakopravnost z Nemci, ali to pa je tudi vse, v čemur smo si jedini; kako pa bi se naj to izvršilo, kar želimo, kako naj do tega pridemo, v tem gredó naše misli narazen.

Osoda nas je razdelila v tri skupine: v češko, v poljsko rusinsko in v jugoslovansko, obsegajočo Slovence ter nekoliko Hrvatov in Srbov. Čehi in Poljaki svojih kronovin, v katerih bivajo s sosedi Nemci in Rusini, ne dadó deliti. Cesar pa oni v svojo korist, kakor mislijo, ne pripuščajo, tega mi, dokler in ker smo z njimi v zvezi, ne moremo zahtevati, da bi se naj nam zgodilo. Za nas, Slovence, ki živimo v 6 kronovinah, v petih pa v manjšini, bi namreč združitve v jedno ozemlje bil največji blagoslov. Pri sestavi skupnega programa, veljavnega za državnozbornsko večino smo se jugoslovani Čehom in Poljakom udali ter si iščemo zboljšanja našega stanja, kakor se je v zadnji adresi do cesarja izreklo, v tem, da se osnujejo, kjer smo v manjšini, namestnijski oziroma deželovladni oddelki.

Sedaj so na na vrsti jezikovne naredbe za Češko, in ves boj se suče okoli njih. Čehi kakor tudi Poljaki hočejo, da se jezikovne naredbe ne določijo v državni zbornici, ampak doma v deželnih zborih, ker imajo v teh večino; Slovenci pa bi, ako bi se jezikovno prašanje rešilo v deželnih zborih, bili najkrajšim potom pogubljeni. To velja za vse Slovence, ne le za one, ki bivajo v kronovinah, kjer so v manjšini; kajti, ako izvenkranjskih Slovencev več ni, se tudi Kranjci svojega življenja ne bi imeli več dolgo veseliti.

Mi mislimo: če se naj Slovani bojujemo z upom na uspeh, in sicer na tak uspeh, da se vsi skupaj ohranimo, ali da rečemo naravno, da nas Jugoslovanov, ki smo od

Čehov in Poljakov slabši, sibkeji, ne bode tem le na ljubo konec, bode treba, da se vsi skupaj: Čehi, Poljaki, Rusini, Slovenci, Srbi in Hrvati bratsko posvetujemo in bratsko določimo, kako nam naj bode postopati, da ne bode nobenemu v škodo, pač pa vsem v korist. Kar se je določilo, za to se pa naj potem poteguje vzajemno, to se pravi: Jaz za te, ti za me, in vsak še sam zase; tako razumevamo slovansko vzajemnost, o kateri se kaj rado piše in na katero se tako pogosto napiva. Vzajemnost mora biti dejanska, če je naj kaj vredna, le besedna je podobna pikavemu orehu. Končno pa jugoslovanske gg. poslance prosimo, naj se naše misli lotijo z vso vnemo. Prihodnjega meseca bode se tudi v Pragi vršil shod avstrijskih slovanskih časninarjev; čitali smo, da se jih je že prav mnogo oglasilo. Ali bi ti gospodje mogli pretresavati primerneje in imenitneje prašanje, nego je ono, kako Slovani hočemo skupno in bratsko zasledovati cilj zaželjene enakopravnosti?

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Dne 7. maja otvorijo Nj. veličanstvo svetli cesar jubilejno razstavo na Dunaju. — Včeraj je zopet začel državni zbor svoje delovanje, ki niti polževemu ni podobno. — Meseca maja bode na Dunaju shod vseh avstrijskih Slovanov. — Dne 29. in 30. novembra pa bode katoliški shod za Nižjo Avstrijo.

Češko. Za brnsko vseučilišče je bilo v nedeljo več shodov v raznih mestih. — Mladočehe jezi, da se je tudi na Moravskem ustanovilo katoliško učiteljsko društvo. — Minister Kaizl je odložil sicer svoj državnozbornski mandat, ali izvoljen bode gotovo zopet poslancem.

Štajarsko. Med Nemci pridobivajo Schönerejanci vedno več pristašev, da je nacionalec Hohenburger v veliki zadregi. — Baron Rokitsky je oni dan gonil svojo komedijo po Gleichenbergu.

Koroško. V Farni vasi ob Prevaljah je katol. politično in gospodarsko društvo za Slovence hotelo imeti v nedeljo shod; toda glavarstvo ga je prepovedelo, ker se preveč boji za zdravje Slovencev.

Kranjsko. Kranjsko nemčurstvo dviga spet svojo ruso glavo; v Ljubljani se bode udeležilo prihodnjih dopolnilnih obč. volitev.

— V Spodnji Šiški so oni dan hoteli socialisti na shodu loviti kmete v svoje zanjke, ali ti so se jim samo smejali.

Primorsko. Jezuit Pavisič je v Trstu v cerkvi sv. Antona starega imel tri pridige o krščanskem socializmu, ali mokračji in Lahoni so v cerkvi, posebno pa zunaj cerkve tako razgrajali, da sta policija in vojaštvo morali poseči vmes in je bilo več oseb ranjenih. Jezuit je pridige moral ustaviti, slov. misijonskih pridig tudi ne bode; tako je torej poulična sodrga premagala oblasti. Sila žalostno!

Ogerski. Kgotna deputacija, to je odbor, ki se ima z našimi odposlanci posvetovati, koliko bomo plačevali k skupnim stroškom, ima za predsednika Kolomana Szella in za namestnika Falka. — Državni zbor se zdaj posvetuje o kongruji ali plači duhovnikov.

Vnanje države.

Rim. Sv. oče bode dne 23. aprila poslali svojega monakovskega nuncijskega v Draždane, da bode častital v njih imenu saksonskega kralju Albertu o njegovi 70letnici in 25letnici vladanja.

Belgijsko. V kratkem bo treba voliti polovico državnih poslancev. Ker liberalci in socijalni demokratje skupaj držijo, kakor pri nas, bode imeli katoličani težke volilne boje, vendar pa bode večina, kakor zadnjič, na katoliški strani.

Nemško. Cesar Viljem je lani častital Krügerju, da je v južni Afriki natepel Angleže, oni dan pa Angležem, ker so v Sudanu v Afriki premagali dervise. Tudi Viljem se nikomur rad ne zameri. — Na srebrno poroko bavarskega princa Leopolda in Gizele sta prišla naš svetli cesar in ruski car Nikolaj.

Turško. Te dne se napoti sultanov tajnik Dševad paša v Petrograd, da prinese ruskemu carju in carici lepe darove in da se z rusko vlado dogovori o krečanskem guvernerju in o vojni odškodnini, katero še Turek Rusu vedno dolžuje.

Špansko. Če kaj izrednega vmes ne pride, bode se prihodnji teden začela velikanska vojska med Špansko in severoameriškimi Zedinjenimi državami. Predsednik teh držav, Mak Kinlej, je namreč že podpisal resolucijo državnega zbora, vsled katere se Kuba proglasi za samostalno. Tega Španska seve ne more pustiti in bo menda že jutri Zedinjenim državam vojsko napovedala.

in zato že danes prosí, da ga vredno prejmes in pa še prosí za kako potrebno milost!»

»Bodem ljubega Jezusa prosila za očeta, da bi se spreobrnil.« — »Dobro dete, kako je mogoče, da bi ljubi Jezus ne slišal tvoje prošnje!« — »Pa tudi to mene skrbi«, rekla je Anica srmožljivo, na revno obleko gledaje, »kako smem v taki obleki pristopiti k mizi Gospodovi?« In solze so ji iz oči na zemljo padale. — »Le danes prosí Jezusa, katerega jutri prejmeš, da ti očeta daruje in jih pripelje na pravo pot!« — Anica je spoštljivo duhovniku roko poljubila in potolažena je šla domov. — Kako dobro srce ima to dete! V uboštvu in trpljenju je kmalu njen duh dozorel. Pa jutri jo čaka prijetno iznenadenje. Moramo skrbeti za revno siroto. — Tako je sam pri sebi premišljeval dobri duhovnik.

Ko je Anica domov prišla, slišala je jok svojega malega brata. Bil je revček lačen. Moral je biti sam doma. Bil je že tega navajen. Anica ga je kmalu potolažila, ko mu je kos kruha podala, katerega ji je darovala mlinarjeva Micika. Ko je pa svojega brata nekoliko potolažila, začela je ubogo pohištvo snažiti in pod ribati. Jutri grem k sv. obhajilu, rekla je sama pri sebi, zato mora biti pri nas vse snažno. In pridno je po hiši snažila.

Približal se je večer. Bratec je že v kotiču zaspal, in tudi njo je že spanec silil. Očeta še vedno ni domov, je zdihovala. Bom pa zdaj molila. Pokleknila je na tla, prekrizala se, sklenila roki in je pobožno molila. Njena čista duša se je vzdigovala proti nebesom k materi. »O draga mamica, prosite z menoj za očeta pri Jezusu!« — Tako goreče je molila, da še korakov ni slišala. »Ti moj najdražji Jezus, molila je dalje, za to tebe ponižno prosim, daruj mi očeta, stori, da se spreobrnejo!«

Anica še ni zapazila, da jo oče z začudenjem gleda. Ko pa zasliši njegove korake, je umolknila. Čudila se je pa, da ko je oče v sobo vstopil, da ni kiel, kakor navadno. Oče jo je namreč gledal od zunaj skozi okno in je slišal, kako za njega moli: »Ti moj najdražji Jezus, za to tebe ponižno prosim, daruj mi očeta in stori, da se spreobrnejo!«

Te besede iz ust nedolžnega deteta so se globoko vtisnile v srce očetovo. Šel je tiho od vrat in se usedel na klop. »Jaz hudobnež, jaz nesrečnež, je začel tiho klicati, takih otrok nisem vreden. Ubogim sirotam sem mater umoril in v grob spravil!« In tiho se je jokal. Anica vsa začudena, poslušala očeta. Veselilo jo je, da oče spoznava svoj greh, prijazno k njemu stopi in reče: »Dragi oče, boste šli v drugo sobico spat, ali pa bi

vam kar tukaj postljala?« — »Pusti me tukaj, ljubo dete«, reče milo. Anica je prinesla slamo, in je začela za očeta ležišče pripravljati. Oče pa jo je molče gledal. Nakrat ustane in kliče: »Bog me kaznuj, če se bom še kedaj upijanil! Kateri grof ima takega otroka kakor jaz! Pojdi sem, ljubo dete, da te na svoje očetovsko srce pritisknem — pa ne, ne, danes ne, iz mene smrdi ostudno žganje, torej jutri, jutri!«

»Pojdi le spat, Anica, rekel je dalje. Žal mi je, da ti ne morem za jutrajšnji dan k prvemu sv. obhajilu kupiti lepe, bele obleke. Gotovo ti jo kupim čez nekaj časa. Od danes bom pridno delal in se ne več upijanil!«

Zgodaj v jutro je Anica ustala, da napravi red v hiši in se pripravi za sv. obhajilo. Nakrat pa vstopi nekaj njenih tovarišic z učiteljico v hišo. Nesle so nekaj zavitega v papirju. Ko so pa papir odstranile, glej, lepa bela obleka! To obleko pa so darovale revni Anici. Z veseljem je obleko oblekla. Ko jo je oče zagledal, se je od veselja jokal. — »Jaz bom pa tudi šel danes v cerkev,« reče oče odkritosrečno. Ginljivo je bilo videti otroke, ki so pristopili prvokrat k mizi Gospodovi.

Stariši so za njimi stali in od samega veselja se solzili. O, s kako pobožnostjo so otroci molili z g. katehetom pripravne molitve in ponavljali krstno obljubo! Po cerkvi so se